

ŻYDOWSKI TEKST WOŁYŃSKI

Po Ukraińcach i Polakach trzecią pod względem liczebności grupę na Wołyniu stanowili Żydzi, w wielu miastach i miasteczkach byli w większości. Stąd wywodziли się pisarze, dla których „wołyńskość” stała się, zwłaszcza po latach, jednym z najważniejszych motywów w ich twórczości. Jeszcze przez wiele lat po wojnie mieszkali i tworzyli już w granicach nowej Polski wołyńscy poeci, posługujący się także lub wyłącznie językiem jidysz: Eliaż Rajzman, Lejb Olicki, Dawid Sfarđ. Na Wołyniu przyszli na świat między innymi dwaj wybitni żydowscy poeci, Chaim Nachman Bialik, piszący przede wszystkim po hebrajsku, i Perec Markisz, autor wierszy w jidysz.

Chaim Nachman Bialik urodził się w chutorze Rady w 1873 roku jako syn leśnika. Po śmierci ojca, w latach 1880–1890, wychowywał się w domu dziadka, uczonego i mędrca. W wieku 17 lat wyjechał do Odessy, gdzie wydał swój debiutancki tomik. Trzy lata później powrócił na Wołyń, prowadził przedsiębiorstwo i wiele pisał. Potem znów znalazł się w Odessie. W 1921 roku wyjechał z Rosji i przez Berlin dotarł do Tel Avivu. Zmarł w Wiedniu w 1934 roku.

Był uznanym poetą, prozaikiem i uczyonym, wielkim autorytetem. Wiersze Bialika już w pierwszej dekadzie XX wieku znane były i przekładane na wiele języków, choć jego poezja sprawia wyjątkowo wiele trudności w tłumaczeniu, także ze względu na wykorzystanie motywów i metrum pieśni ludowej. „Najlepsze przekłady Bialika – pisał Jeremiasz Frenkiel – stoją na poziomie dobrych fotografii z arcydzieł sztuki malarskiej”¹.

Chaim Nachman Bialik

Modlitwa północy

Przełożył Edward Dorthaymer
„Miesięcznik Żydowski” 1933, nr 1/2

W prowincji zapadłej noc i słońca,
Z silnym wiatrem spadła ulewa;
I małemu miastu w głębi błota,
We śnie – śpiący wiatr cicho śpiewa.

---

¹ J. Frenkiel, *Chaim Nachman Bialik. W 60-lecie urodzin*, „Miesięcznik Żydowski” 1933, nr 1–2.

Milczą ulice ciemne i małe,
Tylko deszczu biegną w nich kroki.
Domy pochyle i odrętwiałe
W ciemności się czernią głębokiej;

Jak bezdomni, co okryć się siłą,
Podszywani zimnem człowieczem,
Tak obnażone dachy się chylą,
Kurczą się i jęczą pod deszczem.

Jakby myślały w głębi i śniły
Zły sen, który mówić nie umie;
Czy wstrząsnie niemi, wyrwie z bezsiły?
Skróci wszystko w wiatru poszumie?

Deszcze płyną i zmywają ścianę,
Jak potok łez, w ciemnym szeleście;
Dachy jęczą przez wiatr wstrząsane –
Płacze wszystko w uśpionem mieście.

W ciemności nad ludźmi zły sen lata,
We śnie klną, co było i będzie...
Śpijcie spokojnie, żebracy świata!
Narodzie! ujarzmiany wszędzie!

Spośród szpar zawiewa wiatru skarga,
Mrozi krew i ciało oblata...
Może przekleństwo w skardze się targa
Ginącego niewinnie brata.

Ani jednej gwiazdy nie ma w górze,
Już wszystko śpi w ciemnej niemocy.
Jedno tylko okno świeci w murze –
Żyd wstał do modlitwy północy...

1898

* * *